

שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת שמיני כ"ב ניסן תשע"ב | גליון 497

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו יוסף פינטו שליט"א

כח עין הרע

"ויקחו בני אֶהֱרֹן נֶדֶב וְאָבִיהוּא אִישׁ מִחֶתְתּוֹ... וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה'" (ויקרא י' א-ב). מובא בספרים הק', שנדב ואביוהו מתו מכח עין הרע. כמובא בילקוט שמעוני, כשראו נשות עם ישראל את אלישבע, אשת אהרון הכהן, אמרו כולן: בעלה אהרון כהן גדול, גיסה משה רבנו מלך, אחיה נחשו בן עמינדב מראשי עם ישראל ושני בניה נדב ואביוהו סגני כהן גדול. ומדיבורים אלו נמשך כח של עין הרע, שהוביל לבסוף למותם בלא עת של שני בניה. חז"ל מספרים על האמוראים הקדושים רב פפא ואביו, שנחלקו יחד בהלכה, ולבסוף ההלכה נקבעה כרב פפא. שאל אביו את רב פפא: האם אביך ואימך חיים? ענה ואמר לו: כן, גרים הם בעיר. אומרים חז"ל שבאותו רגע פגע עין הרע באביו ובאמו של רב פפא, הם חלו ולבסוף נפטרו מן העולם. ומדוע אירע כן? פירשו המפרשים, שאביו היה יתום מיום היוולדו, וקשר את חריפותו של רב פפא בזה שהוריו היו מפרנסים אותו וממלאים את כל צרכיו, ואילו הוא יתום ואין מי שימלא את צרכיו. ולכן פגעה עין הרע בהוריו של רב פפא. ואף שוודאי רב פפא שהיה מגדולי האמוראים ובדאי אינו חשוד בעין הרע ובצרות עין, אך למדים אנו שכח העין הרע קשה ומסוכן, וצריכים רחמי שמים גדולים להנצל ממנו. רבנו חיים פלאגי זצוק"ל מספר, שבעירו היה חזן כבן 40 שנה, תלמיד חכם, ירא שמים ובעל פרנסה מכובדת, שהיה חזן בימים נוראים בבית הכנסת הגדול שבאיזמיר, ועבר לפני התיבה בכל התפילות וכן היה בעל הקורא בספר התורה ואף תקע בשופר. והנה ימים ספורים לאחר יום הכיפורים נפל לחולי קשה והדרדר מצבו, עד שהחזיר את נשמתו לבורא עולם. ורבי חיים פלאגי קבע, שעין הרע של המתפללים פגעה בחזן, והביאה עליו נזק ופגע רע.

לכח העין יש השפעה קשה ומסוכנת ביותר, לכן נפסק להלכה, כשהאדם קוצר את שדהו ומודד את תנובת אדמתו, יעשה זה בסתר ללא עין רואים. ואף בני אדם העוברים ושבים, מחוייבים להישמר שלא להסתכל בשעה שבעל הבית אוסף את תבואתו, כדי שלא יתנו בו עין הרע. לכן אמרו חז"ל, שטוב ששדותיו של אדם יהיו רחוקים מן העיר, כדי שלא יראוהו בני אדם ויטילו בו עין הרע. משום כך ב'ברכת האורח' מברכים את בעל הבית שתהיה ברכה בעסקיו ושהיו מוצלחים וקרובים לעיר, דהיינו, שהיו קרובים לעיר אבל שלא יהיו תחת עיניהם של בני אדם. לכן כשרוצה לשבח לפאר ולהלל את חברו, או את בנו, מיד יצמיד לברכה את האמירה "בלי עין הרע" או "בן פורת יוסף", ויתפלל ויכוון שה' ישמרהו מכל רע ומעין הרע. לכן יזהר האדם להיות תמיד טוב עין, משום ש"טוב עין הוא יבורך", וכל מי שמזיק לחברו בעין הרע הוא ינזק תחילה. כשצרה או בעיה באה על האדם, חסוּלוֹם, ניתן לדעת אם שורש הבעיה בא מחמת פגיעת עין הרע, וכיצד? יבדוק ויראה אם הצרה היא בעיה כספית, או אפילו בעיה רפואית, אך בעיות אלו אינן פוגעות ומשפיעות על נפשו, אם כך אין זו תולדת עין הרע. אך כאשר באה על האדם צרה או בעיה, ומשפיעה היא על הנפש ושוברת את חוסנו, ידע האדם ששורש הצרה והבעיה באה מעין הרע! לכן יזהר האדם וישמר בכל כוחו, לשמור את עצמו מעין הרע, וכמו שצווה יעקב אבינו את בניו "למה תתראו", שלא יראו אתכם אנשים, כגיבורי כח, יפי תואר ובעלי נכסים, ויפגעו בכם חסוּלוֹם בעין הרע. בימי הספירה, שהם גם ימים של דין, יש להזהר להשמר מפגעי עין הרע, והקב"ה יצילנו מעין הרע ומפגע רע, והולך בתומו ישכון בטח.

דברי הימים

אסרו חג

יום שאחרי החג נקרא בפי חז"ל אסרו חג, יום זה מעלתו רמה ביותר, ונוהגים בו חומרות וקדושה מיוחדת, שלא ככל ימות החול. יום אסרו חג נועד כדי להראות שימי החג לא היו ח"ו קשים עבורנו והימים העמוסים בעבודת ה' לא הכבידו עלינו, אלא אדרבא היו לנו ימי שמחה וצהלה. והנה לראיה, ליבו של האדם כבד עליו ואין הוא נפטר בשמחה מן החג, אלא מוסיף עוד יום של התייחדות ורוממות, שלא ככל ימות החול, לכבוד החג שחלף.

ימי החג וחול המועד הם ימי הודיה לה', על הניסים והנפלאות הגלויים שעשה הקב"ה לעם ישראל, ויום אסרו חג זה זמן הודיה לה' על הניסים והנפלאות הנסתרים, עד שאף אנו לא יודעים על הניסים הללו. לכן, באסרו חג יש להודות ולשבח לה' על כל החסד והאמת שהשפיע עלינו ברוב רחמיו, והקב"ה מצילנו מידם של כל הקמים עלינו לרעה. לכן יקפיד ביום הקדוש הזה להתפלל ולצעוק להקב"ה על העתיד ומאידך להודות על העבר. יש להשלים את כל ימי חודש ניסן שנותרו בקדושה גדולה, ואם עדיין לא בירך את ברכת האילנות, יזרז להשלים מצוה גדולה זאת, שתיקון גדול יש בה לנפש האדם. מובא בספרים הקדושים, סגולה גדולה לרפואה והצלחה, להרטיב את הגוף מגשם שיורד בחודש ניסן. וכן בשבת קודש הבא עלינו לטובה, לאפות לחם אשר בו מפתח, או צורת מפתח, והיא סגולה גדולה לפרנסה טובה. בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל, ובע"ה יגאלנו הקב"ה גאולה שלמה בקרוב ממש.

ר"ת	יציאית השבת	כניסת השבת	ירושלים
20:24	19:44	18:31	ירושלים
20:21	19:47	18:47	ת"א אשדוד
20:21	19:47	18:38	חיפה
20:20	19:45	18:45	ב"ש

השיעור השבועי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34, רובע י"ב, אשדוד. פרטים נוספים בטל: 08-8679897

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע, לאחר הרשמה במייל: info@shoovaisrael.com
כמו כן ניתן לקבל במייל את דבר התורה היומי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א
לאחר הרשמה במייל: info@shoovaisrael.com

ואהבת לרעך כמוך

אמרו חז"ל, שנים עשר אלף זוגות של תלמידים היו לו לרבי עקיבא, ותלמידיו היו פזורים מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד, בין פסח לשבועות. ומפני מה נענשו בעונש כה חמור, מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, לא ח"ו שביזו או זלזלו זה בזה, אחא שלא נהגו כבוד אחד בחבירו. יצא רבי עקיבא ולימד וְאֶהְבֶּתְּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ זה כלל גדול בתורה. מצוות עשה זו קיימת ביחס ובהרגשה שיש לנו כלפי כל יהודי ויהודי. כאשר אדם עוזר ליהודי אחר שנצרך לסיועו הרי הוא מקיים מצוה חשובה זו בפועל, שמצווה זו יסוד ושורש לכל התורה כולה.

מטבע העולם, שכשאדם מייטיב עם זולתו, הדבר מלווה בחשבונות שונים, לקבלת גמול, הערכה או כבוד, או אפילו רק בכדי להיות נחמד כלפי השני. ברור שהצפיה לקבל טובות אלו, פוגמות במעשה החסד טהור, ולכן לא קיים מצוות "וְאֶהְבֶּתְּ" בשלמות. אך כאשר אדם מייטיב בתוך ביתו, פעמים רבות אינו זוכה להערכה מצד בני הבית ובן הזוג, מתייחסים למעשיו כאל דבר מובן וטבעי שמחובתו לפעול, משום כך דווקא חסד זה שנעשה ללא חשבונות נוספים, הינו חסד צרוף אמיתי. ואמר האלשיך הקדוש "גדולה מצוות השלום והאהבה בין איש לאשתו, מכל אהבת החברים"

דרשו חז"ל, האוהב את אשתו כגופו, והמכבדה יותר מגופו... עליו הכתוב אומר "וידעת כי שלום אהלך" (איוב). הצדיק רבי חיים ויטל כותב ב"ספר הליקוטים", כי לא המדרש עיקר אלא המעשה... ועל ידי שנשא אשה יכול לקיים באמצעותה את כל המצוות, שאם יאהב אותה כגופו, יקיים מצוות "וְאֶהְבֶּתְּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ", ששם נכלל כל התורה.

סוד ההצלחה בחיי הנישואין, היא קיומה של מצוות "וְאֶהְבֶּתְּ" כפשוטה. מילה טובה, שימת לב, הושטת עזרה, הקשבה, בבחינת "האוהב את אשתו כגופו". ואין הכוונה במליצה או כנהגה יפה, אלא מצוה מדאורייתא, כאכילת מצה בפסח! אף האשה מחוייבת במצוות "וְאֶהְבֶּתְּ", הרמב"ם בהלכות אישות מדריכה בכך, שתהיה מכבדת את בעלה ביותר מדיי. הרי בכך שמכבדת את בעלה ואת רצונו יהיה ישובם נאה ומשובח.

מסופר על הצדיק ה"בבא סאלי" זיע"א שהיה אוכל בצמצום ובמידה מועטת, ובכל אופן כאשר היתה אשתו הרבנית מגישה לו את האוכל, היה בשעת הסעודה מדבר עימה בחמימות, משמחה בדברים, ומשבח אותה על המאכלים הנפלאים. כאשר בני הזוג חיים בהרגשה שכל אשר הם עושים בביתם, מקיימים בכך את מצוות בוראם, הרי שבשיעור דשמיא יש שכר לפעולתם וישרור השלום באוהלם.

מ"ט מונים

רבי יאשיהו פינטו זצוק"ל בספרו "צורר הכסף" כותב כי הימים האלה שבין פסח לעצרת נעשים כנגד ז' נקיים, לפי שהיו ישראל כשיצאו ממצרים, טמאים בטומאת זוהמות גילולי מצרים. בא הקב"ה לטהרם מטומאתם, כדי שיהיו מוכנים לקבל התורה שהיא זכה וברה. בצאתם ממצרים לאחר שבייתת הפסח- "וְהִנֵּי אֵת הַעֵמֶר לִפְנֵי ה' לְרִצְוֹתְכֶם מִמִּקְרַת הַשָּׁבֹת" (ויקרא כ"ג), שביום זה שִׁבַּת שאור של יצר הרע מלבם. "וַיִּצְנְנוּ הַפֶּה" כדי לכוון לבם של ישראל לשמים, ונכנסו ישראל ברשות יצר הטוב. וציווה הקב"ה אותם על ספירת העומר כמו שכתוב "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם". ואנחנו מונים: היום כך ימים למניין שאנו מונים ליום מתן תורה בעצרת, כדי לזכור התכלית שהיא קיום התורה. ואלו הם שבעה שבועות שספרו לליבונום, עד יום השישי של סיון שקיבלו את התורה.

וכדי שיהיה ליבם פנוי לעסוק בתורה, תתברך תבואתם ע"י מצוות הבאת העומר. ותזדמן להם פרנסתם. כפי שזימן להם ה' פרנסתם ומזונם בצאתם ממצרים, שהוריד להם הקב"ה את המן, כדי שיקבלו את התורה ברצון גמור, ללא שום טירדה. וכשהיו ישראל טהורים ומוכנים לקבל התורה ביום העצרת, נמצאו ראויים להקריב שתי הלחם של חטים אף שהיו של חמץ, כי מתוך היותם ראויים לקבלת התורה, כבר לא היה חשש משאור יצר הרע, כפי שאמרו חז"ל "אם פגע בך מנוול, משכהו לבית המדרש".

פרמראות

"וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה'" (י"ב)

נדב ואביוהו נענשו על שהורו הלכה בפני משה רבם. אמרו חז"ל, "שני חוטין של אש יצאו מבית קדש הקדשים ונחלקו לארבעה ונכנסו שניים בחוטמו של זה ושניים בחוטמו של זה ושרפום". שואל הגאון רבי יהונתן אייבשיץ בספרו "תפארת יהונתן" הלא אמרו חז"ל ש"כל המורה הלכה בפני רבו ראוי נחש להכישו", אם כן, היה ראוי שיענשו בני אהרון ע"י הכשת נחש, ומדוע לא נענשו בזה. אכן, באותה שעה לא נמצאו נחשים שיוכלו להכישם, כדין מורה הלכה בפני רבו. שהרי דרשו חז"ל, שכאשר באו ישראל למדבר היו מתייראים מן הנחשים, יצאו שני חוטין של אש מבית קדש הקדשים, ונחלקו לארבע ושרפום לכל הנחשים. לפיכך עתה משנגזר עונשם ע"י הכשת נחש, באו אותם חוטין של אש ששרפו את הנחשים, ונכנסו בחוטמיהם של נדב ואביוהו, ובכך ביצעו את שליחות הנחשים שנשרפו על ידם.

"וְכָל הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל הָאָרֶץ שֶׁרָץ הוּא לֹא יֵאָכֵל" (י"א, מ"א)

נפסק בשו"ע, תולעת שלא פירשה ממקום רבייתה מותרת באכילה, אך אם פירשה אף במעט, ושרצה על הארץ, אסורה באכילה מן התורה. שאיסור אכילת שרצים, דווקא על "הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל הָאָרֶץ". ה"בן איש חי" בספרו "אדרת אליהו" מביא סיפור מעניין על מלך ששאל את אחד מחכמי ישראל, "מה הגיון יש בדבר שתולעת אסורה מן התורה רק לאחר שפרשה ממקום רבייתה, ואילו לפני שפרשה אין היא אסורה. האם הבדל של סנטימטרים

בודדים יקבעו אם הדבר מותר באכילה אם לאו?" ביקש החכם שיביאו לפני המלך כף, וביקש מהמלך לירוק לתוכה. לאחר שרקק המלך, ביקשו החכם מהמלך לבלוע את רוקו חזרה. סרב המלך בתוקף, בטענה שהדבר מאוס בעיניו. שאלו החכם, "מה הגיון יש בדבר שרוק שהיה בפין עד עתה, מאוס כעת בעיניך, האם מרחק של סנטימטרים בודדים ישפיעו עליו שיהיה מאוס למאכל?" הבין המלך את כוונת החכם ונסתתמו טענותיו.

"וְהַתְקַדְּשִׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים... וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל הַשָּׂרֵץ" (י"א מ"ד)

מבאר ה"אור החיים" הקדוש אם אתם מתקדשים אני אקדש אתכם לבל יכנס לגופכם דבר שיקוץ, שכך אמרו חז"ל, אין הקב"ה מביא תקלה על ידי צדיקים, וכל שכן לצדיק עצמו. מסופר על ה"חפץ חיים" זיע"א שלא היה אוכל מאכל שנצטרכו לשאול עליו שאלת חכם. בשנת חייו האחרונה, כשכוחו לא היה במונתו, שירתו אותו תלמידיו. ארע מעשה שהגישו לפניו מרק עוף, אך טרם טעם מן המרק שאל את תלמידיו, "האם המאכל כשר?". "ודאי" תמרו התלמידים "הרבנית הכינה את המרק". למרות זאת נמנע מלאכול את המרק. שלחו לשאול את הרבנית על כשרות המאכל, ויהי הדבר בעיניה לפלא, מעולם לא הציגו שאלה כזו בפניה. אך לאחר חקירה התברר, כי המשרתת טעתה ובישלה עוף שהתעוררה בו שאלה, והרב הכשירו. על כך אמר החכם מכל אדם במשלי "לֹא יֵאָנֶה לְצַדִּיק פֶּלֶאֱוֹן"

איסור אכילת דם

בספר "דרכיו למושה", מביא רבי חיים פלאגי זיע"א מעשה שהיה בעיר קושטא, המשנה למלך ברח מגזר דין מות שהושת עליו, והתחבא בשכונת היהודים מזה שנתיים ימים, לבש כמלבושיהם וראה את כל עינינו היהודים בבית ובשדה, בשבתות ובמועדים. לקראת חג הפסח נזדמן לו לראות את אפיית המצות, באחת הפעמים נחתכה אצבעו של אחד מבני החבורה בסכין, ויצאה טיפת דם ולכלכה קצת מהמצות, מיד נעשתה חרדה גדולה והשליכו את כל המצות לאיבוד. כעבור זמן שככה חמת המלך וקרא למשנה למלך והחזירו בכבוד גדול. באותם ימים העלילו הגויים שהיהודים חטפו ילד ערל ושחטוהו כדי לקחת מדמו למצות הפסח. בא המשנה למלך וסיפר את אשר ראו עיניו, וטען שלא יתכן הדבר שיהודים מערבים דם המצות! ובנתיים נמצא הילד באחד הערים, והמעלילים באו על עונשם! איסור אכילת דם הוא מהתורה, והוא איסור חמור מאד, והוזהרנו על כך מספר פעמים, נאמר בפרשת ויקרא: "חֲקַת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל חַלֵּב וְכֹל דָּם לֹא תֹאכְלוּ" (ג', י"ז). ובפרשת צו "כִּי נֶפֶשׁ אִשָּׁר תֹּאכַל כָּל דָּם וְנִקְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מֵעַמִּי". ובפרשת אחרי מות מביאה התורה טעם לאיסור "כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בְּדָם הוּא" (י"ז, י"א) כמה טעמים נאמרו לאיסור אכילת דם, ע"פ דעת הרמב"ם במורה נבוכים, נועד איסור זה להפרישנו מעבודה זרה שכך היה חוקת הגויים לאכול מדם הבהמות והחיות. הרמב"ן מוסיף על טעם זה ואומר שאף להרחיקנו ממיידת האכזריות, שלא נבוא לאכול ממקור חיותו של החי, שהדם הוא הנפש. וכן טעם נוסף, שלא יתמוג מזוג הגס של החי, בנפש האדם. ומפרשים רבים דנו בטעמים נוספים.

כדי לאכול מבשר העוף והבהמה ללא דם, יש להכשירם תחילה ולסלק מהם את הדם, ע"י הדחה ומליחה, או צליה אף ללא מליחה. יוצא מן הכלל הוא הכבד בין של בהמה ובין של עוף אשר יש בו ריבוי דם, לכן אין לו תקנה ע"י מליחה, ואפילו אם יקרע את הכבד שתי וערב וימלחנו. ולכן, אם רוצה לבשל את הכבד צריך קודם לכן לצלותו. וקודם הצלייה יחתוך את הכבד לאורכו ולרוחבו, ומניח מקום חיתוכו למטה, וצולהו, ורק אחר שנצלה כהוגן יבשלו. את הכבד יש לצלות עד שיהא ראוי לאכילה, ואין צורך לצלותו עד שיחרך, אלא צולנו עד כדי חצי צלייתו שבכך נקרא ראוי לאכילה. כבד ששהה ג' ימים מעת לעת, יש אומרים שאסור לבשלו אחר הצלייה, ויש מתיירים. ידוע מדברי מקובלים שראוי להמנע מלאכול את האיברים הפנימיים בעוף ובבהמה כמו לב, כבד ומוח. כמו שכתב האר"י ז"ל: גם מוח וכבד מטמטמין ליבו של אדם ואין לאכלם, וסימנם ראשי תיבות מל"ך (מוח לב כבד)".

לא תפירו פנים במשפט

רבי יאשיהו פייטו זצוק"ל בספרו "כסף מזוקק" כתב, בכל שנה ושנה בימים אלו שבין פסח לעצרת, צריכים בני ישראל לקדש את עצמם, ולחפש ולפשפש דרכיהם ולתקן מעשיהם. ולזה נהגו כל ישראל ללמוד בימים האלה מסכת אבות שהם דברי מוסר ויראה.

"וְכַשְׂיָהוּ בְּעָלֵי דִינֵין עוֹמְדִים לְפָנֶיךָ, יְהִי בְּעֵינֶיךָ כְּרֶשְׁעִים. וְכַשְׂנֹפְטִים מְלַפְנֶיךָ, יְהִי בְּעֵינֶיךָ כְּזֹפְאִין. כְּשֶׁקָּבְלוּ עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין" (אבות א' ח') הגאון בעל "תורה תמימה" זצ"ל מספר על דין תורה שאירע לדוד אביו שהיה גביר גדול, ונתעוררה בינו לבין שותפו אי הבנה. כיהודים יראי שמים נגשו לדין תורה אצל הגאון בעל "אגודת אוזב". כשהוכנסו ע"י השמש לחדר הרב, ראו כי הרב היה יושב כשטליתו מכסה עד למטה מגבות עיניו. לא לחץ להם יד לשלום ואף לא הזמינם לשבת, אלא מיד שאלם בקרירות: "מי מכס התובע יטען תחילה". חיל ורטט אחז בגבירים, ידועים היו כתומכי תורה גדולים ומפורסמים, ולא לקבלת פנים כזו ציפו. לאחר שהשמיע הרב את פסק הדין, והסכימו המתדיינים לקבלו. הרים הרב את טליתו והושיט לשניהם יד חמה לברכת שלום והתעניין בשלומם. ראה הרב שכאב לגבירים יחסו אליהם קודם פסק הדין, אמר להם במתק שפתי, שהנהגה זו מפורשת באבות שלפני פסק הדין המתדיינים "יהיו בְּעֵינֶיךָ כְּרֶשְׁעִים". משום שאם הדיין יקבלם כצדיקים, עלולים הם לנצל זאת ולהפליג בטענותיהם מעבר לאמת, וכך יגרם עיוות הדין. "ואתם" - פנה אליהם הרב בחמימות - "דווקא בגלל גדולתכם, הרי עליכם להראות לכל, את ענוותנותכם. שהיכן שהדבר נוגע לקיום התורה - אין גדולה ושררה לפני המקום ברוך הוא".

רבי יוסף הלוי אבן מיגאש זיע"א - ל' בניסן ד' תתק"א

ומזכירו בהערכה רבה בספריו וכתב עליו "לב האיש ההוא בתלמוד מבעית למי שיסתכל בדבריו ועומק שכלו בעיון עד אשר כמעט נאמר בו 'זכמוהו לא היה לפניו מלך' במנהגו ובדרכו".

רבי יוסף אבן מיגאש גאון דורו, מגדולי הראשונים היה, ונוסף על חכמתו הרבה היו מיידותיו מעידות בו שהוא מזרע משה רבנו ע"ה עניו מאד היה, ונתן לו הקב"ה רוחב לב. עליו אמרו כי מרבי ועד רבי יוסף לא פסקה הקבלה. רבי יוסף חיבר פירוש על התלמוד. מרבית הכתבים אבדו בסערת הימים שפקדו על יהדות ספרד, ונותר הפרוש על מסכתות בבא בתרא ושבעות, פירושים אלו מלאים ידיעות עמוקות בים התלמוד, ונכתבו בלשון ברורה ומקיפה. רבים מההלכות של רבי יוסף אבן מיגאש מובאות בספר "פאר הדור" של הרמב"ם, ב"בעל המאור" של רבי זרחיה הלוי וב"שיטה מקובצת" של רבי בצלאל אשכנזי. שמצטט את דברי ר' יוסף אבן מיגאש ומכנה אותו בתואר "הראש". רבי יוסף אף כתב פיוטים שערכם לא יסולא בפז, הקשורים לסדר התפילה בימים טובים.

בל' בניסן ד' תתק"א נתבקש רבי יוסף לשיבה של מעלה והוא בן ס"ד שנים. תקופה זו היתה תקופה של שמד בארצות ספרד. עם פטירתו הותיר אחריו חלל בעולם התורה. ע"כ כתב הראב"ד ב"זו הלשון": "ולאחר פטירת רב יוסף הלוי, שמם העולם מן הישיבות של חכמה".

עד מהרה הפכה העיר אליסנה שבספרד למרכז תורני חשוב, שאלות הלכתיות נשלחו מקהילות ישראל שברחבי אירופה, אף מבבל ומצרים אל רבי יוסף. תלמידים רבים נהרו לישיבתו ללמוד תורה מפיו. מבין תלמידיו היה גם רבי מימון אביו של הרמב"ם. אף הרמב"ם התייחס אליו כאל רבו שלו,

רק מעטים השולטים על אחרים שולטים גם על עצמם. תהא שליט על עצמך ואחר תהא שליט על אחרים.

עם נבל... תתחכם

תלאות רבות עברו יהודי העיר מקנס בשנת ת"ק, יחסו של המלך התהפך עליהם והיה גוזר עליהם גזרות קשות ומטיל עליהם עונשים כבדים ומיסים רבים. לכל זאת היה אחראי, המופתי - איש דת מוסלמי. נכבד ונערץ היה המופתי על המוסלמים. בימות השבוע היה מתבודד במסגד. וכל יום חמישי לקראת ערב היה נעלם, וחוזר בפתע פתאום ביום שישי בנטות צללי ערב. לאחיו המוסלמים היה מספר כי זוכה הוא לקפיצת הדרך אל העיר מכה - העיר הקדושה למוסלמים. שם מתגלה אליו נביאם וזוכה הוא לדבר עימו. בכל שבוע מתקבל הוא בכבוד ע"י נכבדי העיר ומובל בהערצה אל המלך. אשר הופך לשמוע את דברי התגלותו של הנביא. המופתי ברוב אכזריותו ושנאתו ליהודים, היה בודה מליבו עלילות על היהודים, דברי שיטנה שנאמרו כביכול ע"י הנביא על היהודים ואורחותיהם, ואף היה מטיל ספק בנאמנותם של אזרחי מקנס היהודים. הדברים היו מחלחלים אט אט בליבו של המלך, יחסו אל היהודים נעשה קשה ומכביד משבוע לשבוע. המופתי ניצל את אוירת השיטנה שנוצרה ולא ארכו הימים ובא אל המלך ובפיו מסר בהול מהנביא, כי אם חפץ המלך בהמשך שלטונו, חייב הוא לגרש את כל היהודים מארצו. הכתב נחתם והעיר מקנס נבוכה.

באותה תקופה שב יצחק אבן לחסין למקנס. יתום מאב היה ובדרכו עם אימו האלמנה לארץ ישראל מתה עליו אימו ונשאר יתום מאב ואם. באלכסנדריה שבמצרים הוא נאסף ע"י צורף זהב איש חסד שריחם עליו, ביום היה מלמדו את מלאכת הצורפות ובלילה לימדו תורה, ברוך כשרונות היה יצחק ועשה חיל בלימודיו, עד שהפך להיות צורף מומחה ובר אוריין. אך כעת משגדל אווה לשוב אל ארץ אבותיו. כאשר הגיע יצחק אל העיר מקנס, לא ידע את נפשו מרוב צער על הצרה שבאה על בני עירו, אך מיד התעשת ועלה בליבו להקדים רפואה למכה. הוא הסתגר בחדרו והכין זוג עגילים מזהב טהור משובצים באבני חן יקרות ונדירות, מלאכת מחשבת פיתוחי חותם. לקח יצחק את אחד מהעגילים, ארז אותו בקופסא נאה, ועלה לארמון המלך. משנכנס לפני המלך הגיש יצחק את תשורתו למלך, אשר התפעל מאד מיופי התכשיט ומדיוק וכן הגילוף. ויצחק שב לביתו ממתין לבאות.

לעת ערב הגיש המלך את העגיל למלכה ברוב חשיבות והדר. המלכה התפעמה מברק האבנים, ומיוחדות התכשיט, אך הביעה את טרוניותה, כי לא נוכל להשתמש בתכשיט זה, ללא שיהיה לה עגיל נוסף לאוזן השנייה. מיד קרא

המלך ליצחק ואמר לו, "צודק המופתי שאומר עליכם היהודים כי ערמומיים אתם, אכן הבאת לי את העגיל כתשורה, על מנת שארכוש ממך את העגיל השני במחיר מפולפל. נקוב במחירו של העגיל השני כי ברצוני לרוכשו!". התמים יצחק הצורף ואמר למלך: "אל נא יחשוב אדוני המלך כזאת, עגיל זה עתיק יומין ונדיר, ואין נמצא מומחה שיעשה כמותו. בצעירותי עת היותי במכה עם שותפי, הובא לפנינו צמד עגילים זה ושילמנו עבורם מחיר מפולפל, אני לקחתי את העגיל הזה, ושותפי לקח את השני. אך אל דאגה! המופתי מגיע מידי שבוע אל מכה, אכתוב לשותפי שימסור את העגיל לידי המופתי, וכבר השבוע יהיה העגיל השני בידי המלכה". שמח המלך וביקש מיצחק שיכתוב מכתב לשותפו. הזמין את המופתי ואמר לו: "מידי שבוע אתה זוכה לקפיצת הדרך עד לעיר מכה...". הזדרז המופתי לאשר את הדברים. "אם כן" - אמר המלך - "קח עמך את המכתב הזה, הוא מיועד לצורף יהודי אשר בעיר מכה, שותפו של יהודי זה" - וכאן הצביע המלך על יצחק אבן לחסין - "בתמורה למכתב זה, הצורף ימסור בידך עגיל עבור המלכה". המופתי לא יכול היה לסגת מדבריו, הוא לקח את המכתב והבין שיהודים טמנו לו פח.

עקב המופתי אחרי היהודי ונכנס אחריו לביתו. "מה עוללת לי?" - בכה ונפל על רגליו. "גמלתי לך" - ענה יצחק - "כפי שעוללת ליהודי מקנס, אתה הולכת את המלך שולל בדברך רע על היהודים. אוכיה לו שאף רימית אותו, בדבר קפיצת הדרך לעיר מכה". התחנן המופתי ליצחק שירחם עליו, אך יצחק לא אווה לרחם עליו "כלום ריחמת אתה, על עוללים נשים וזקנים שישאלו לעזוב את ביתם?" התוודה המופתי והבטיח לתקן את אָפְסֵר הָעֵנָה. וביקש מיצחק שיתן בידו את העגיל השני, כדי שלא יתבהז. נאות יצחק לתת לו את העגיל, אך בתנאי שיחתום על כתב הו הוא מודה: שכל דבריו שקר, ולא זכה מעולם לקפיצת הדרך ולא נגלה אליו הנביא. "את כתב זה אחזיק, במידה ולא תעמוד בהבטחתך". מסר המופתי את הכתב ליצחק כשהוא חתום בטבעתו. ויצחק בתמורה העביר לו את העגיל החסר. ביום שישי לעת ערב התעכב המופתי מלחזור, כשהופיע התקבל בכבוד רב אצל המלך ששמח לקראתו. הוא מסר למלך את העגיל, וסיפר כי בושש מלהגיע, כי היה לו דין ודברים עם הצורף. המשיך המופתי וסיפר על התגלותו של הנביא, אשר פגש בימים אלו באברהם העברי שביקש ממנו לפעול לטובת בניו, "הנביא מסר" - כך אמר למלך - "שתבטל את גזרת הגרוש ותיטיב ליהודים"... וליהודים היתה אורה.

וְשִׂמַח לְבָבְךָ כְּמוֹ יַיִן

הגמרא מספרת על רבי יהודה בר עילאי שהיה שותה ד' כוסות של יין בליל הסדר, היין היה כה משפיע עליו, עד שנאלץ לקשור את צדעיו מפסח ועד עצרת מחמת הכאב שהיה בראשו. חשיבות נעלה יש למשקה היין, ואדם השותה ממנו במידה הראויה היין משמחו שנאמר: "יַיִן וְשִׂמַח לְבָב אָנוּשׁ". ומביאו לאותה שמחה שהיה הנביא מגיע ע"י הניגון, כדי להמשיך עליו רוח נבואה. ומזה הטעם, כל דבר שבקדושה הוא עם יין, קידוש בשלחן השבת והחג ואף בליל הסדר בחיוב שנית ד' כוסות, בנישואין ובברית מילה. דרשו חז"ל: מי ששתה יותר מיד, נעשה כחזיר המתלכלך במי רגלים. נשתכר עוד יותר, נעשה כקוף עומד ומרקד ומשחק ומוציא לפני הכל נבלות הפה, ואינו יודע מה עושה. אף אמרו חז"ל "אין לך דבר שמביא יללה לאדם אלא יין".

יין הוא משקה אלכוהולי המופק מענבים שתססו, כתוצאה מהתסיסה הופך הסוכר שבפרי האלכוהול. המרכיב העיקרי ביין הוא המים. בליטר יין נמצאים במוצק 8000 מ"ל מים. כדי להכין בקבוק יין של 750 מ"ל יין צריך קצת יותר מ- 1.1 ק"ג ענבים. קיימים בעולם כעשרת אלפים זנים של ענבי יין.

בקליפות ענבים, בחרצניהם ובשריגי הגפן מצוי חומר הנקרא טאנין, שהוא חומר משמר. הטאנין מנקה ליין את העפירות - תחושת היובש וחספוס בפה בעקבות שתיית היין. יינות לבנים אינם בהכרח יינות מענבים בהירים, אלא יינות מענבים שהסירו מהם את קליפתם, ולכן יינות אדומים מתיישנים טוב

יותר ולמשך זמן ארוך יותר מאשר יינות לבנים, וזאת בשל כמות הטאנין הרבה הנמצאת בקליפות הפרי. כדי להשיג יין רוד משאירים את קליפות הענבים לפרק זמן קצר ומיד לאחר מכן מסירים אותם.

הכנתו של היין מתחילה עוד מקביעת שעת הבציר, חשוב שהפירות לא יהיו על העץ זמן קצר מידי, כדי שייצברו מספיק סוכר, אך גם צריך שלא יהיו יותר מדי על העץ. אם הבציר מתעכב אפילו בכמה ימים הענבים עלולים להצטמק ולהתקלקל. את הבציר מבצעים בשעות הבוקר המוקדמות, כאשר הטמפרטורה בחוץ עדיין נמוכה. על קליפות הענבים קיימים שמרי יין שדואגים להתסיס את היין. כיום דואגים להכניס שמרים מבוקרים, כשבסוף התהליך הופך התיירוש ליין. רוב היינות עוברים תהליך נוסף של השְׁפָּחָה או יישון, בתְּבִיט עשיויות מעץ אלון. יין יָבֵשׁ הוא יין שהשְׁפָּמִים הפכו בו את כל הסוכר לאלכוהול, ולא נותר בו סוכר כלל. ביין חצי יבש רק חלק מהסוכר הפך לאלכוהול.

כשריכוז האלכוהול בדם מגיע לאלפית אחוז, משתפר מצב הרוח, יכולת הריכוז יורדת וזמן התגובה מתארך. כשעולה ריכוז האלכוהול הראייה מטשטשת, לא ניתן ללכת בצורה יציבה. מעל 0.5% אחוזי אלכוהול בדם, האדם מפסיק להגיב לסביבה, חום הגוף יורד, והאדם נמצא במצב של סכנת חיים. אמרו חז"ל "נכנס יין יצא סוד", כאשר נכנס היין לאדם הרי דעתו מטלטלת עליו ואינו שולט על דעתו, ולכן נצטוו בני אהרון לשמור עצמן מן היין, שלא ראוי להם להיות שותי יין בבית המקדש ואף מחוצה לו.

08852.0.852 אקא